

Praktijkillustratie Ambitie 100% Samen Opleiden

AOSL | Uitbreiding partners Samen Opleiden

In het vo-partnerschap de [Academische Opleidingsschool Limburg \(AOSL\)](#) is het aantal samenwerkende scholen en instituten flink de afgelopen periode forst uitgebreid, ingegeven vanuit de 100% samen opleiden ambitie. Vanwege deze uitbreiding herijkt het partnerschap momenteel de samenwerking, ook in het licht van de ontwikkelingen en eisen vanuit het landelijke Kwaliteitskader Samen Opleiden en inductie.

Kernwoorden praktijkillustratie AOSL

- Partnerschap vo
- Uitbreiding met instituten
- Uitbreiding met scholen
- Diversiteit in opleidingstrajecten
- Herijking samenwerking
- Ontwikkeling op waarborgen kwaliteitskader

Samenvatting

In het vo-partnerschap de [Academische Opleidingsschool Limburg \(AOSL\)](#) werken vijf schoolbesturen vo en vijf instituten voor lerarenopleidingen samen om 100% van de toekomstige leraren in de geografische regio Limburg (Midden – en Zuid Limburg) op te leiden binnen opleidingscholen. In relatief korte tijd is Samen Opleiden | AOSL flink uitgebreid qua aantal partners. Het partnerschap is gegroeid van één naar vijf instituten en inmiddels zijn vrijwel alle scholen van de aangesloten schoolbesturen aangesloten bij Samen Opleiden | AOSL.

De uitbreiding brengt een aantal uitdagingen met zich mee. Zo maakt o.a. de grote diversiteit aan opleidingstrajecten van de verschillende opleidingsinstituten en de daaraan gestelde eisen voor het werkplekleren de uitvoering complex. Door de forse uitbreiding was het nodig om de samenwerking binnen Samen Opleiden | AOSL te herijken, ook in het licht van het nieuwe, landelijke kwaliteitskader samen opleiden en inductie. Onderstaand schema illustreert aan de hand van de vier waarborgen uit het kwaliteitskader de ontwikkeling die Samen Opleiden | AOSL in de periode 2021 – 2025 nastreeft,

VAN

NAAR

Waarborg 1 Beroepsbeeld en visie op opleiden

- Van plaatsen van stagiaires, naar ...
- Van een diversiteit aan beroepsbeelden, naar ...
- Samen Opleiden van docenten in opleiding
- Een gemeenschappelijk beroepsbeeld

Waarborg 2 Consistente leeromgeving

- Van studenten ook in niet-opleidingscholen, naar ...
- Van een generiek werkplekcurriculum voor de docent in opleiding, naar ...
- 100% opleiden in een opleidingsschool
- Een werkplekcurriculum op basis van de leerdoelen van de individuele docent in opleiding

Waarborg 3 Organisatie

- Van 2 opleidingsinstituten, naar ...
- Van functioneel samenwerken vanuit de eigen organisatie, naar ...
- Van grote overleggen en vaste overlegstructuren, naar ...
- Van accent op control & beheer, naar ...
- 5 opleidingsinstituten
- Verkennend samenwerken in een netwerkorganisatie (gelijkwaardigheid en co-creatie)
- Een meer lerende infrastructuur in kleinere verbanden met wisselende samenstellingen
- Regie op ontwikkeling en samenwerking

Waarborg 4 Kwaliteitscultuur

- Van een kwaliteitssysteem, naar ...
(voorheen NVAO-accreditatie per opleidingsinstituut, nu peerreview a.d.h.v. het Kwaliteitskader)
- Een ontwikkelingsgerichte kwaliteitscultuur

Schets van het partnerschap

De Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL) is een vo-partnerschap samen opleiden in de geografische regio Limburg (Midden- en Zuid-Limburg). Het is een samenwerkingsverband met vijf schoolbesturen vo en vijf instituten voor lerarenopleidingen. De samenwerkende schoolbesturen zijn: Da Capo College, Trevianum Scholengroep, Stichting Onderwijs Midden-Limburg, Stichting Voortgezet Onderwijs Parkstad Limburg en Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs. De samenwerkende lerarenopleidingen zijn: Fontys Lerarenopleiding Sittard (inclusief studenten van Fontys Lerarenopleiding Tilburg), de Fontys Sporthogeschool, Eindhoven School of Education, Zuyd Hogeschool Fine Art and Design in Education en Radboud Docenten Academie. De universitaire lerarenopleidingen Eindhoven School of Education, Radboud Docenten Academie en de Fontys Sporthogeschool zijn gevestigd buiten Limburg, maar leiden wel studenten in de regio op.

Samen Opleiden | AOSL staat voor 100% van de toekomstige leraren opleiden binnen opleidingsscholen: opleiden en professionaliseren voor het voortgezet onderwijs vindt plaats in het partnerschap door samen te leren en te ontwikkelen. De kernwaarden van Samen Opleiden | AOSL zijn:

- **Samen:** we werken vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid samen aan de professionalisering van onze (toekomstige) leraren. Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder.

- **Ontwikkeling:** we werken over de grenzen van de eigen school en het eigen instituut heen. We zijn nieuwsgierig en leren van en met elkaar. Zo zijn we voortdurend in ontwikkeling.
- **Vertrouwen:** vertrouwen is de basis van onze samenwerking.
- **Duurzaam netwerk:** we hebben een lange traditie van samenwerking op basis van wederzijds respect. De lijnen zijn kort en we vinden elkaar snel.

Samen Opleiden | AOSL kenmerkt zich door een grote diversiteit in scholen. Die diversiteit wordt benut om studenten kennis te laten maken met diverse onderwijsconcepten (van traditioneel onderwijs tot Agora-onderwijs) en met diverse leerlinggroepen (van praktijkonderwijs tot gymnasium) tijdens het werkplekleren, passend bij de leerdoelen van de student.

Schets regionale context

De geografische regio van Samen Opleiden | AOSL is Limburg (Midden- en Zuid-Limburg). In de regio Limburg zijn er aparte partnerschappen voor po en voor mbo. De regio Noord Limburg heeft een eigen partnerschap 'Opleidingsschool Noord-Limburg'.

Groei: huidige situatie

In relatief korte tijd is Samen Opleiden | AOSL flink uitgebreid. Het partnerschap is gegroeid van één naar vijf instituten en inmiddels zijn vrijwel alle scholen van de aangesloten schoolbesturen aangesloten bij Samen Opleiden | AOSL. Van een dekking van circa 75% van de scholen in de regio is Samen Opleiden | AOSL gegroeid tot een dekking van bijna 100%, met inmiddels circa 34 scholen. Er is nu nog een enkele school in de geografische regio die geen onderdeel uitmaakt van Samen Opleiden | AOSL. Onderstaand kader schetst hoe de uitbreiding is aangepakt.

Uitbreiding met opleidingsinstituten

Voorheen was binnen Samen Opleiden | AOSL alleen Fontys Lerarenopleiding Sittard als instituut onderdeel van het partnerschap, samen met de schoolbesturen. Sinds 2018 is Eindhoven School of Education toegetreden en zeer recent is Samen Opleiden | AOSL verder uitgebreid. Inmiddels zijn vijf instituten onderdeel van het partnerschap. De uitbreiding met de Eindhoven School of Education en de Radboud Docenten Academie is ingegeven vanuit de behoefte aan eerstegraads studenten in de regio Limburg.

Noot: De Universiteit van Maastricht is niet als partner benoemd in de samenwerkingsovereenkomst, maar is feitelijk wel een partner gezien de samenwerkingsrelatie met Fontys die samen met de Universiteit van Maastricht de minor verzorgt.

Uitbreiding met opleidingsscholen

Inmiddels zijn vrijwel alle scholen uit de regio aangesloten bij Samen Opleiden | AOSL. De vraag om aan te sluiten komt vaak vanuit de scholen zelf. Het proces van toetreding is als volgt ingericht:

- Intakegesprek.
- Ontwikkelperiode van 1 jaar waarin de school proefdraait, waarbij vanuit Samen Opleiden | AOSL wordt gemonitord hoe het gaat.
- Formele toetreding tot het partnerschap.

De uitbreiding met opleidingsscholen is ingegeven door de 100% samen opleiden ambitie. Hierbij speelde een belangrijke rol dat studenten van de opleidingsinstituten in de praktijk toch al in die scholen stage liepen.

Ontwikkellijnen in de periode 2021-2025

De forse uitbreiding van Samen Opleiden | AOSL in het kader van de 100% samen opleiden ambitie, in combinatie met ambities van de opleidingsinstituten als gevolg van het bestuursakkoord 'Flexibilisering lerarenopleidingen' (oktober 2020), maakt dat de afspraken die zijn gemaakt in het verleden niet meer goed passen bij de huidige situatie.

In dit licht wordt de samenwerking binnen Samen Opleiden | AOSL herijkt. Het nieuwe, landelijke kwaliteitskader samen opleiden en inductie vormt hierbij het uitgangspunt. Voor de vier waarborgen uit het kwaliteitskader zijn voor de periode 2021-2025 de volgende ontwikkellijnen ingezet:

VAN

NAAR

Waarborg 1 Beroepsbeeld en visie op opleiden

▪ Van plaatsen van stagiaires, naar ... ▪ Van een diversiteit aan beroepsbeelden, naar ...	▪ Samen Opleiden van docenten in opleiding ▪ Een gemeenschappelijk beroepsbeeld

Waarborg 2 Consistente leeromgeving

▪ Van studenten ook in niet-opleidingsscholen, naar ... ▪ Van een generiek werkplekcurriculum voor de docent in opleiding, naar ...	▪ 100% opleiden in een opleidingsschool ▪ Een werkplekcurriculum op basis van de leerdoelen van de individuele docent in opleiding

Waarborg 3 Organisatie

▪ Van 2 opleidingsinstituten, naar ... ▪ Van functioneel samenwerken vanuit de eigen organisatie, naar ... ▪ Van grote overleggen en vaste overlegstructuren, naar ... ▪ Van accent op control & beheer, naar ...	▪ 5 opleidingsinstituten ▪ Verkennend samenwerken in een netwerkorganisatie (gelijkwaardigheid en co-creatie) ▪ Een meer lerende infrastructuur in kleinere verbanden met wisselende samenstellingen ▪ Regie op ontwikkeling en samenwerking

Waarborg 4 Kwaliteitscultuur

▪ Van een kwaliteitssysteem, naar ... (voorheen NVAO-accreditatie per opleidingsinstituut, nu peerreview a.d.h.v. het Kwaliteitskader)	▪ Een ontwikkelingsgerichte kwaliteitscultuur

Op deze manier wordt binnen Samen Opleiden | AOSL gericht gewerkt aan de opdracht: 100% samen opleiden van de toekomstige leraren opleiden conform het kwaliteitskader samen opleiden en inductie. In de afgelopen periode zijn bijvoorbeeld al flinke stappen gezet in de ontwikkellijnen voor waarborg 1 en 3. Ter illustratie:

Waarborg 1 De lerende leraar

- In twee ambitiesessies met bestuurders is een **sfeerbeeld** ontwikkeld waarin wordt beschreven: je loopt in 2025 de school binnen en wat gebeurt er dan ten aanzien van samen opleiden? Dit sfeerbeeld is geschreven na twee strategiesessies met de bestuurders en vervolgens in interactieve sessies in regiogroepen met directeuren verrijkt, waarbij de totale regio is opgedeeld in vijf regio's ('hubs').

Waarborg 3 Organisatie

- Op basis van het sfeerbeeld en het ADEF rollenportfolio zijn met een werkgroep de rollen binnen Samen Opleiden | AOSL in kaart gebracht. Deze **rolbeschrijvingen** zijn getoetst bij alle opleiders (zowel van het instituut als van de scholen) en vervolgens voorgelegd aan de directeuren in een verbetercafé. Deze rolbeschrijving vormt de basis voor het gesprek over de herijking van de **facilitering** van de diverse rollen. Door de betrokkenheid op inhoud ontstaat nieuwe energie en enthousiasme.
- Er wordt toegewerkt naar vijf **regionale hubs** met instituuts- en schoolopleiders waarin kennis wordt gedeeld en ontwikkeld. In deze hubs staat het gesprek over de inhoud en organisatie centraal, met het kwaliteitskader als referentiekader. Het streven is om ook de directeuren hierbij met enige regelmaat aan te laten sluiten.

Groei: de toekomst

Samen Opleiden | AOSL heeft het afgelopen jaar 524 studenten opgeleid. Het is nog niet geheel duidelijk of en hoe de uitbreiding met de instituten ook leidt tot groei in studentenaantallen. Dit is wel de verwachting, maar omdat bijvoorbeeld de effecten van corona (bindend studie-advies) nog niet duidelijk zijn, is dit nog niet met zekerheid te zeggen. Ook geldt voor bijvoorbeeld de wo instituten dat zij in veel verschillende partnerschappen participeren, waardoor studenten over veel partnerschappen worden verdeeld. Het is dan ook moeilijk in te schatten hoe het studentenaantal zich de komende jaren zal gaan ontwikkelen.

Financiering

De toetreding van nieuwe partners (opleidingsinstituten en scholen) tot Samen Opleiden | AOSL heeft als volgt geleid tot herijking van de samenwerkingsafspraken ten aanzien van de financiering.

<p>Waar komen we vandaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vergoeding voor programmamanagement - forfaitaire vergoeding voor één opleidingsinstituut - beetje handgeld - bijdrage aan de scholen - +/- €1200 per student 	
<p>Overgangsjaren 20/21 – 21/22</p>	<ul style="list-style-type: none"> - afbouw bijdrage per student van €1200 naar €955 - afbouw forfaitaire vergoeding aan één opleiding - opbouw potje ontwikkelgeld voor alle opleidingen/ scholen 	<p>Afbouwscenario vergoeding aan scholen ten koste van eigen reserves Door T-1-financiering is penvoerder 'de bank' (betaling is nog 5/12 voorschot, 7/12 afrekening)</p>
<p>Waar gaan we naar toe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bijdrage per student is bijdrage OCW - er is voor alle partners ontwikkelgeld beschikbaar - T-1 wordt doorgezet naar de scholen 	<p>Door T-1 ook door te trekken naar de scholen loopt de ontvangen financiering van OCW en de te betalen vergoeding aan de scholen parallel Als scholen een (min of meer) gelijk aantal studenten begeleidt maakt het voor hen niet uit</p>

Kansen en uitdagingen

- De grote diversiteit aan opleidingstrajecten en varianten binnen de opleidingsschool maakt de samenwerking complex. Voor scholen is het moeilijk te overzien wat er precies per variant wordt gevraagd. Het organiseren van het samen opleiden wordt hierdoor lastiger.
- Door de uitbreiding met instituten komen grotere aantallen studenten de scholen binnen. Een belangrijke vraag is: hoe bewaak je de kwaliteit van het opleidingstraject voor alle studenten?

- Ieder instituut heeft een eigen werkwijze en manier van rapporteren, introduceren, contracten e.d. Het is een uitdaging om hier meer uniformiteit in te realiseren. De vraag is ook of dit nodig is op alle punten. Een eerste stap is nu: toewerken naar een raamcontract voor alle instituten. Ook wordt er een denktank sessie georganiseerd met de schoolleiders om te bespreken hoe de diversiteit door hen wordt ervaren en wat Samen Opleiden | AOSL hierin kan betekenen. Dit onder het mom ‘Ingewikkeld wordt het vanzelf, eenvoud moet je ontwerpen’.
- Het is nog zoeken hoe en op welk niveau de directies van de instituten het beste betrokken kunnen worden. Zij maken momenteel deel uit van de stuurgroep, maar hoe zij het beste geïntegreerd worden heeft ook te maken met bijvoorbeeld hoeveel studenten van het instituut binnen de opleidingsschool worden geplaatst. Voor de kleine instituten met enkele studenten binnen Samen Opleiden | AOSL is het de vraag of zij beter of stuurgroep- of directie niveau kunnen participeren in de overlegstructuur. Dezelfde zoektocht is van toepassing op de schoolbesturen: hoe kunnen bijvoorbeeld eenpitters en grote besturen het beste worden geïntegreerd?

Adviezen en tips

Aan de sectorraden en OCW

- Zorg dat de financiering van de groei is geborgd. In de Regeling is een bedrag van 955 euro per student opgenomen. Hieraan dient niet te worden getornd, bijvoorbeeld als het subsidieplafond wordt bereikt.
- Onderzoek wat de betekenis is van de flexibilisering van lerarenopleidingen voor Samen Opleiden, zowel inhoudelijk, als organisatorisch als financieel.

Aan partnerschappen Samen Opleiden

- Herijk bij groei de eerder gemaakte afspraken: hou deze opnieuw tegen het licht en voer het gesprek hierover.
- Zorg ervoor dat de programmaleider voldoende gefaciliteerd is. Het herijkingsproces vraagt namelijk veel extra overleg en afstemming met de diverse betrokkenen.
- Zorg ervoor dat je begroting beleidsrijk is, zodat deze ondersteunend is bij het realiseren van de ontwikkeldoelen die je als partnerschap wil bereiken.